

Edirne Kùltürü - Edirne Yemekleri - El Sanatları

Ahmet Usal - Edirne Vergi Dairesi Başkanlığı

Aralık 25, 2006

0.1 Kültürel Geçmiş

Anadolu'yu Avrupa'ya birleştiren Trakya Yarımadası'nda yer alan Edirne'nin konumu nedeni ile zengin bir Kültür tarihi vardır. Tarih boyunca Anadolu'ya, ya da Avrupa'ya göç eden değişik topluluklar, Edirne'den geçmişlerdir. Ancak bunlardan çok azı yöreye yerleşip uygarlık kurmuştur. Edirne ve çevresinde yapılan kazılar, yöredeki ilk yerleşimlerin Neolitik çağ sonunda başladığını göstermektedir. Yörenin, bilinen en eski halkı Traklar'dır. Traklar'ı Makedonyalılar ve Romalılar izlemiştir.

Roma İmparatorluğu'nun ikiye bölünmesiyle Edirne, Bizans İmparatorluğu'nun sınırları içinde kalmıştır. Uzun süren Bizans egemenliğinden sonra yöre Osmanlı İmparatorluğu'na katılmıştır. Edirne'nin Avrupa'ya yakınlığı, Edirne kültürünün gerek Türkler'den önceki, gerekse Türkler'den sonra evrimini, büyük ölçüde etkilemiştir. Bu nedenle Edirne Kültürünün izlediği çizgi, Anadolu illerinin çizgisinden oldukça farklıdır.

0.1.1 Yemekler

Edirne'de değişik beslenme biçimleri görülür. Meyve ve Sebze beslenmede önemli yer tutar. Türkiye çapında ünlü beyaz peynir imalatı çok yaygındır. Edirne Peyniri denilen bu peynir genellikle koyun sütünden yapılır.

Mavzana, tarhana, ciğer sarması, akıtma, badem ezmesi, lokma, gaziler helvası, deva-i misk, Edirne'nin özgün yemek ve tatlılarının başlıcalarıdır. Ayrıca ısırgan yemeği, borani, değişik türde bir peynir tatlısı olan belmuş, mısır unundan imal edilen kaçamak, süte peynir eklenmesiyle yapılan akçakatkı ve hardaliye de özgün beslenme öğeleri arasında yer alır.

0.1.2 El Sanatları

Bir dönem, Osmanlı İmparatorluğu'nun başkentti olan Edirne'de el sanatları çok gelişkindi. Ağaç işlemeciliği, lake kap ve kutu yapımıcılığı, çiçek ressamlığı, kitap kapakçılığı, talik yazı ve oyunculuğu, mezar taşçılığı eski el sanatlarının başlıcalarıdır. Bu türlerin çoğu günümüze ulaşamamıştır.

Edirne'de ağaç işlemlerinin yaygın bir ünü vardır. Edirne'de İstanbul'dan ve Avrupa'dan alınan etkilerle Edirnekari bir üslup meydana getirilmiştir. Edirnekari ağaç işlerini oyma, kakma ve boya bezekli yapıtlar oluşturur.

İşlemlerde genellikle lale, sümbül, karanfil, çiçek buketi, meyve gibi bitkisel motifler kullanılmıştır. Boya bezekli ürünlerde susen yeşili, mor, safran sarısı, hindiba esmeri, kahve esmeri gibi bitkisel boyalar kullanılmıştır.

Yörede süpürgecilik pazara yönelik bir el sanatı olarak varlığını sürdürmektedir. Süpürge darısından yapılır. El süpürgesi, sırtlı süpürge, küçük el süpürgesi, top süpürge gibi değişik türleri bulunmaktadır.

Edirne'nin en eski sanatlarından biri de misk sabunculuğudur. Portakal, elma, limon, armut vb. gibi biçimlerde yapılan sabunlar, hediyelik eşya olarak satılır. Çömlekçilik, hasırcılık, sepetçilik de varlığını sürdüren el sanatlarıdır.

Edirne'de el ürünü işlemler, renkleri, anlamlı motifleri, işlemedeki ustalığı ile dikkati çeker. En eski örneklerde bile canlılığını yitirmemiş renkler, Edirne kök boyacılığının eseridir. En çok koyu mavi, pembe, kırmızı, sarı, kara renkler kullanılmıştır. İşlemlerde bitkisel motifler ağır basar. İşlemler genellikle sakangur ve salaşpur bezlere, Felemenk tipi dokumalara yapılmıştır. İşlemlerde tığ işi, ulama, ajur teknikleri kullanılmıştır.